

ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

ԱՇԽԱՏԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՔԱՂԱՔԱՅԻ ՎՈՒՈՂՅԱ ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԴԻՄՈՒՄԻ ՆԻՄԱՆ ՎՐԱ՝ ՆՏ ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ 225 ՆՈՂՎԱԾԻ 2-ՐԴ ԿԵՏԻ 2-ՐԴ ՄԱՍԻ՝ ՆՏ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾԻ ՎԱՐՈՒՅԹԸ ԿԱՐՃԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Քաղ. Երևան

8 մայիսի 2007թ.

Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ.Նարոյթունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ն. Դանիելյանի, Ֆ. Թոխյանի (զեկուցող), Վ. Նովհաննիսյանի, Զ. Ղուկասյանի, Ն. Նազարյանի, Ռ. Պապայանի, Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝ դիմող Վ. Արզումանյանի, գործով որպես պապասխանող կողմ ներգրավված՝ ՆՏ Ազգային ժողովի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ ՆՏ Ազգային ժողովի աշխատակազմի օրենսդրության վերլուծության վարչության պետ Ա. Խաչատրյանի,

համաձայն Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրության 100 հոդվածի 1-ին կետի, 101 հոդվածի 6-րդ կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասարանի Նանրապետության օրենքի 25, 38 եւ 69 հոդվածների,

դռնբաց դատական նիստում բանավոր ընթացակարգով քննեց «Քաղաքացի Վ. Արզումանյանի դիմումի հիման վրա՝ ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 225 հոդվածի 2-րդ կետի 2-րդ մասի՝ Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը քաղաքացի Վոլոդյա Արզումանյանի դիմումն է սահմանադրական դատարան:

Լսելով գործով զեկուցողի հաղորդումը, դիմողի եւ պապասխանող կողմի ներկայացուցչի բացատրությունները, հեղափոխելով վիճարկվող նորմը, ինչպես նաեւ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց .**

1. Սույն գործով դիմողը սահմանադրական դատարան է ներկայացրել Երևանի Արաբկիր եւ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների առաջին արյանի դատարանի 14.12.2005թ., ՆՏ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 28.02.2006թ.

վճիռները, ինչպես նաև ՆՏ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական եւ Կրթության նախարարության կողմից կատարված քննարկումները, ինչպես նաև ՆՏ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական եւ Կրթության նախարարության կողմից կատարված քննարկումները:

Վերոհիշյալ դատական ակտերով դիմողի նկատմամբ կիրառվել է ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 225 հոդվածի 2-րդ կետի 2-րդ մասում ամրագրված նորմը (1998թ. խմբագրությամբ), որի արդյունքում Վ. Արզումանյանը փոխհատուցմամբ զրկվել է Երեւան քաղաքի Գուլակյան փողոցի թիվ 47 բնակելի տան նկուղային հարկի նկատմամբ բնակարարածության օգտագործման իրավունքից:

2. Վիճարկելով այդ նորմի սահմանադրականությունը, դիմողը գտնում է, որ այն հակասում է ՆՏ Սահմանադրության 42 հոդվածի երրորդ մասին, իր դիրքորոշումը պարզապես անհիմն է, որ ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 225 հոդվածի 2-րդ կետի 2-րդ մասի նորմն օրենսգրքի հետ մեկտեղ, ուժի մեջ է մտել 1999թ. հունվարի 1-ին, մինչդեռ, վիճելի բնակարարածության նկատմամբ օգտագործման իրավունքը ծագել է 1976թ. սեպտեմբերի 17-ին, իսկ նախկին ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի համաձայն, շուկայական գնով փոխհատուցմամբ բնակարարածության օգտագործման իրավունքի դադարեցում նախատեսված չէր, ուստի վիճարկվող նորմի կիրառմամբ վարչարարացել է դիմողի եւ նրա երեխաների իրավական վիճակը:

Միաժամանակ, գործի դատաքննության փուլում դիմողն առաջ քաշեց ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվածի եւ «Նայասարանի Նանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» ՆՏ օրենքի 4-րդ հոդվածի (որոնք դատարանների կողմից իր նկատմամբ անմիջականորեն չեն կիրառվել)՝ ՆՏ Սահմանադրության 42 հոդվածին համապատասխանելիության խնդիրը: Նրա ժամկետով դիմումում բերված փաստարկներից, դիմողը դատարանին առաջարկեց քննության առարկա դարձնել ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի՝ 1998թ. խմբագրությամբ 225 հոդվածի 2-րդ կետի 2-րդ մասի՝ ՆՏ Սահմանադրության 34 հոդվածին համապատասխանության հարցը:

3. Առարկելով դիմող կողմի պնդումներին, պատասխանող կողմը գտնում է, որ դիմողն իր դիմումը պարզապես անհիմն է նրանով, որ վիճարկվող բնակարարածության նկատմամբ օգտագործման իրավունք ձեռք է բերել 1976թ. սեպտեմբերի 17-ին՝ այն պահին, երբ նախկին ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի բնակարարածության օգտագործման իրավունքի շուկայական գնով փոխհատուցելու միջոցով դադարեցում նախատեսված չէր: Սակայն, ըստ դիմողի, գործող ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 225 հոդվածի նախկին խմբագրությամբ՝ 2-րդ կետի 2-րդ մասն այդպիսի դադարեցում նախատեսել էր եւ այդպիսի ինստիտուտ նախատեսվել է նաև նույն հոդվածի փոփոխված նորմերում, ընդ որում, նախկին նորմի կիրառման պարագայում

դիմողի վիճակը չի վարթարացել: Միաժամանակ, քանի որ կիրառված նորմն իր ուժը կորցրել է 2005թ. հոկտեմբերի 4-ի՝ ՆՕ-188-Ն ՆՏ օրենքով ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքում կատարված փոփոխություններով, ապա առաջարկում է գործի վարույթը կարճել:

4. Մինչ վիճարկվող նորմի սահմանադրականության խնդրին անդրադառնալը, սահմանադրական դատարանը գրավ, որ ընդհանուր իրավասության առաջին ասյանի դատարանում քաղաքացիաիրավական վեճի քննության պահին (14.12.2005թ.) ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 225 հոդվածի վիճարկվող նորմը «Նայասպանի Նանրապեպության քաղաքացիական օրենսգրքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին» 2005թ. հոկտեմբերի 4-ի օրենքի (ուժի մեջ է մտել 26.11.2005թ.) 11 հոդվածի հիմքով ուժը կորցրած է ճանաչվել եւ չի գործել, իսկ նույն օրենքի 32 հոդվածի համաձայն, սահմանվել են բնակարանի սեփականատիրոջ պահանջով բնակարանության օգտագործման իրավունքի դադարեցման անցումային նոր դրույթներ: Ընդ որում, օրինասպեղծ պրակտիկան հիմք է ընդունել այն սկզբունքը, որ սեփականության իրավունքի փարրեր հանդիսացող փիրապետման, օգտագործման եւ փնօրինման իրավագորրություններն առանձին վերցրած ենթակա են պաշտպանության նույն կարգով, ինչ սեփականության իրավունքը: ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի՝ քննության առարկա դրույթի եւ դրա նոր խմբագրության մեջ մոպեցումը նույնն է՝ օրենսդիրը նախապապվություն փալով սեփականատիրոջ իրավունքներին, միեւնույն ժամանակ սահմանում է բնակարանության օգտագործման իրավունք ունեցող անձի իրավունքների պաշտպանության երկու հիմնական երաշխիք: Նախ՝ այդ իրավունքը կողմերի միջեւ համաձայնության բացակայության պարագայում կարող է դադարեցվել օրենքի հիման վրա՝ բացառապես դատական կարգով: Երկրորդ՝ օգտագործման իրավունքի դադարեցումը կարող է իրականացվել փոխհատուցման միջոցով: Դիմողը դատական կարգով չի բողոքարկել այլոց սեփականության իրավունքը: Քննության առարկա չի դարձրել նաեւ փոխհատուցման չափի ճիշտ որոշման խնդիրը: Իր իրավունքների խախտումը դիմողը պարճառարանում է իր նկատմամբ արդեն իսկ ուժը կորցրած նորմի կիրառման հանգամանքով ու դրա սահմանադրականությամբ:

5. Գործի քննության ընթացքում առավել ակնհայտ դարճավ, որ սահմանադրական դատարանում դիմողի կողմից բարձրացված հարցն իրականում ոչ թե առնչվում է արդեն իսկ ուժը կորցրած իրավանորմի սահմանադրականությանը, այլ՝ ընդհանուր իրավասության դատարանների կողմից օրենքի կիրառման խնդրին, որը դուրս է ՆՏ սահմանադրական դատարանի սահմանադրական իրավասության շրջանակներից:

6. ՆՏ սահմանադրական դատարանը ՆՏ Սահմանադրության 5 եւ 94 հոդվածների համաձայն իրավասու է կատարելու միայն այնպիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված է Սահմանադրությամբ: Սահմանադրության 93 հոդվածի եւ «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 1-ին հոդվածի պահանջներին համապատասխան ՆՏ իրավակարգում Սահմանադրության գերակայությունը եւ անմիջական գործողությունը ՆՏ Սահմանադրության 100 հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված հարցերով, սահմանադրական դատարանը կարող է ապահովել գործող նորմատիվ ակտերի սահմանադրականությունը որոշելու միջոցով: Միաժամանակ, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 60 հոդվածի 2-րդ կետի դրույթները կիրառելի են այն իրավական ակտերի կամ դրանց դրույթների նկատմամբ, որոնք իրենց իրավաբանական ուժը կորցրել են ՆՏ սահմանադրական դատարանի դիմելուց հետո՝ մինչեւ փվյալ գործի դատաքննությունն սկսելը կամ՝ դրա ընթացքում:

Ելնելով վերոշարադրյալից եւ ղեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 60 հոդվածի 1-ին կետի, 32 հոդվածի 6-րդ կետի, 69 հոդվածի 7-րդ մասի պահանջներով, Նայաստանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց .**

Քաղաքացի Վ. Արզումանյանի դիմումի հիման վրա՝ ՆՏ քաղաքացիական օրենսգրքի 225 հոդվածի 2-րդ կետի 2-րդ մասի՝ Նայաստանի Նանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ գործի վարույթը կարճել:

ՆԱԽԱԳԱՆՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

8 մայիսի 2007 թվականի
ՍԴԱՈ-63